

A DÉL-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ PÁLYÁZATI TEVÉKENYSÉGE*

TENDERING ACTIVITY IN SOUTH-TRANSDANUBIAN REGION*

Barna Katalin Molnárné, Dr. PhD, egyetemi adjunktus

Kaposvári Egyetem, Gazdaságtudományi Kar

Regionális és Vidékpolitika Tanszék

Address: 7400, Kaposvár, Guba Sándor u. 40.

Tel.: +3682/505-800/355

E-mail: barna.katalin@ke.hu

Tamás Molnár, Dr. habil. PhD, egyetemi docens

Kaposvári Egyetem, Gazdaságtudományi Kar

Számvitel és Statisztika Tanszék

Address: 7400, Kaposvár, Guba Sándor u. 40.

Tel.: +3682/505-800/283

E-mail: molnar.tamas@ke.hu

Balázs Ferenc Ilk, képzési menedzser

Kaposvári Egyetem, ITTI iroda

Address: 7400, Kaposvár, Guba Sándor u. 40.

Tel.: +36/505-800/376

E-mail: ilk.balazs@ke.com

---

* A tanulmány a Kaposvári Egyetem HUHR/0901/2.1.3/0001, Regional Universities as Generators of a Transnational knowledge region c. programjának keretében készült.

* The study was made within the project „HUHR/0901/2.1.3/0001, Regional Universities as Generators of Transnational knowledge region” program of Kaposvár University.

A DÉL-DUNÁNTÚLI RÉGIÓ PÁLYÁZATI TEVÉKENYSÉGE*

TENDERING ACTIVITY IN SOUTH-TRANSDANUBIAN REGION*

Kulcsszavak: Dél-dunántúli régió, Új Magyarország Fejlesztési Terv, támogatott pályázatok

Kivonat:

Magyarország 2007 és 2013 között 22,4 milliárd eurós uniós támogatásban részesül, amely a vidékfejlesztési támogatásokkal együtt közel 8000 milliárd forint tesz ki. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv legfontosabb célja a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés feltételeinek megteremtése a területfejlesztés, a gazdaság, a közlekedés, a környezet és az energetika területén, a társadalom megújulásán valamint az államreform megvalósulásán keresztül. A tanulmány készítésekor a közel 4100 mrd Ft-nyi megítélt támogatásból 3500 mrd Ft már leszerződött pályázati összeg, és ebből 959 mrd Ft kifizetésre is került (www.nfh.hu). Az ÚMFT keretén belül kiírt pályázatok nagy lehetőséget biztosíthatnak a településeknek, és a gazdálkodó szervezeteknek, a fenntartható működéshez és a fejlesztésekhez egyaránt. A 2007-13 közötti időszakban mintegy 8 ezer mrd Ft hívható le, és ezen támogatások többségét vissza sem kell fizetni. A tanulmány azt mutatja be, hogyan élt ezzel a lehetőséggel a Dél-dunántúli régió, a jelen költségvetési periódus első felében. A szerzők, a 2009-ig támogatást nyert ÚMFT-s pályázatok jellemzőit foglalják össze, a Dél-dunántúli régió példáján, tehát egyfajta helyzetképet nyújtanak a települések pályázati aktivitásáról.

A forrásabszorpciós képesség, Baranya és Tolna megye az országos átlaggal megegyező (24%), míg Somogy megye meglepően kiugró értéket képvisel. Ennek egyrészt az az oka, hogy az NFT I-hez képest jelentősen javult Somogy megye forrásszerző képessége, másrészt a három megye közül ebben a megyében több, és nagy értékű projekt (minimum 1 milliárd Ft összegben támogatott pályázat) nyert EU-s támogatást. A megítélt, a szerződéssel lekötött és a kifizetett támogatási összegek megyei értékei és a megyei átlag közötti differenciákat elemezve látható, hogy Baranya megye közelíti meg legjobban a megyék átlagát, és Tolna megye mutatja a legnagyobb elmaradást. Ez természetesen csak a pályázatok számát tekintve igaz, helyes következtetés csak a lakosságszámhoz viszonyítva vonható le. A kifizetés alatt álló pályázatok esetében, Somogy megyében – ahogy azt már korábban láthattuk – a kifizetés jobban megvalósult, itt ezer lakosra 205 millió Ft, míg Tolna megyében 30 millió Ft, Baranya megyében pedig 74 millió Ft jut ezer lakosra a kifizetett támogatási összegek tekintetében. Mindent összevetve, Somogy megye kiemelkedő forrásszerző képessége a 15 nagyprojektnek és az általuk realizált magas támogatási összegnek köszönhető. Tény az is, hogy országos szinten a kifizetések 2009-ben felgyorsultak, míg márciusban 30, szeptemberben már 70, decemberben pedig 12 mrd Ft-nyi támogatás került kifizetésre.

Más szemszögből nézve azonban a Dél-dunántúli régió nem tartozik a legsikeresebb régiók közé a pályázati aktivitás tekintetében. Magyarországon a megyék átlagosan 315 mrd Ft támogatást igényeltek, ehhez képest a

---

* A tanulmány a Kaposvári Egyetem HUHR/0901/2.1.3/0001, Regional Universities as Generators of a Transnational knowledge region c. programjának keretében készült.

* The study was made in the framework of „HUHR/0901/2.1.3/0001, Regional Universities as Generators of Transnational knowledge region” program of Kaposvár University.

régió megyei jelentős hátrányban vannak (Somogy 70, Tolna 60, Baranya pedig 239 mrd Ft-tal igényelt kevesebb támogatást).

A pályázatok tematikáját elemezve megállapítható hogy, a Regionális Operatív Program mennyire jelentős szerepet tölt be a pályázati rendszerben, a nyertes pályázatok 23%-a ebben a „témakörben” született. A régióban megnyert források 38%-a hívható le a Dél-dunántúli Regionális Operatív programon keresztül. A legtöbb sikeres pályázat azonban a Gazdasági Operatív Programon belül született, átlagosan 26 millió Ft értékben. A projektek jellemzően

- a kutatás-fejlesztés,
- a vállalati innováció,
- mikro-, kis és középvállalkozások technológiai és komplex technológiai fejlesztésére, munkahelyteremtő beruházás támogatására,
- a hátrányos helyzetű kistérségek vállalkozásainak technológiai fejlesztésére,
- a vállalati folyamennyel és e-kereskedelem támogatására, környezeti-, minőségi- és egyéb irányítási rendszerek bevezetésére irányulnak.

A felsorolt témakörök jelzik, hogy ezeket a pályázatokat a civil szféra képviselői nyújtották be. A legnagyobb értékű támogatást (1,5 mrd Ft) Pécsi Egészségipari Innovációs Központ Zrt. kapta, a Pécsi Egészségipari Innovációs központ létrehozására.

A fentiek ellenére sajnos a Dél-dunántúli régió ebben a tekintetben is sereghajtó. A leszakadás mellett az is nagy probléma, hogy az EU-s támogatások lehívása még mindig komoly akadályokba ütközik.

Országos szinten nagy a probléma. Magyarország a 2007 és 2013 közötti periódus felében a mintegy 8 ezer milliárd forintos EU-s támogatásnak csak valamivel több, mint 10%-át volt képes eljuttatni a nyertes pályázat készítőinek. Az n+2-es szabály értelmében még több mint 5 évünk ugyan van arra, hogy a fennmaradt összeget lehívjuk, de vajon sikerül-e „megszerezniük” évente, átlagosan 1000 milliárd Ft-ot? Arról nem is szólva, hogy a pályázatok többsége az addicionalitás elvén működik, tehát bizonyos mértékű önerő biztosítása nélkül esélyük sincs a pályázóknak a forrásszerzésre.

A régió a 2007-13 közötti időszak felében az országos átlaghoz képest kevesebb pályázatot nyújtott be, így a támogatott, a leszerződött és a már kifizetés alatt álló pályázatok száma sem éri el az országos átlagot, annak ellenére, hogy számos támogatott nagyprojekt „fut” a régióban. Az egyes operatív programokat tekintve megállapítható, hogy 5 esetben Pécsre vándorolt a legnagyobb értékű támogatás. A Gazdasági Operatív Program keretében született a legtöbb pályázat (1048), de a projektek átlagos értéke itt a legkisebb (26 millió Ft). A legnagyobb értékű projektek, az átlagos értéket tekintve a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Programon belül készültek.

Az elemzések azt mutatják, hogy a támogatások nem feltétlenül a leghátrányosabb térségekhez, hanem inkább a „jó” projektekhez jutnak el. A „jó pályázathoz” – a rendszer bonyolultsága miatt – pályázati apparátusra van szükség, és még így sem biztos, hogy éppen az a pályázat nyer, amelynek gazdája a leghátrányosabb kistérségbe sorolható település. Természetesen a fentiekben taglalt „dilemma” nemcsak a Dél-Dunántúli régió, hanem egész Magyarország problémája. A megoldás azonban nem egyszerű, hiszen a pályázati rendszer egyszerűsítése mellett azt is biztosítani kell, hogy a pályázati pénzek a megfelelő „helyre” is kerüljenek.

BEVEZETÉS

Az ÚMFT keretén belül kiírt pályázatok nagy lehetőséget biztosíthatnak a településeknek, és a gazdálkodó szervezeteknek, a fenntartható működéshez és a fejlesztésekhez egyaránt. A 2007-13 közötti időszakban mintegy 8 ezer mrd Ft hívható le, és ezen támogatások többségét vissza sem kell fizetni. A tanulmány azt mutatja be, hogyan élt ezzel a lehetőséggel a Dél-dunántúli régió, a jelen költségvetési periódus első felében.

CÉLKITŰZÉSEK ÉS MÓDSZEREK

A bevezetésben taglalt kérdéskör megválaszolásához több éves nyomon követésre épülő kutatásra van szükség. Jelen tanulmány a 2009-ig támogatást nyert ÚMFT-s pályázatok jellemzőit foglalja össze, a Dél-dunántúli régió példáján, tehát egyfajta helyzetképet nyújt a települések pályázati aktivitásáról.

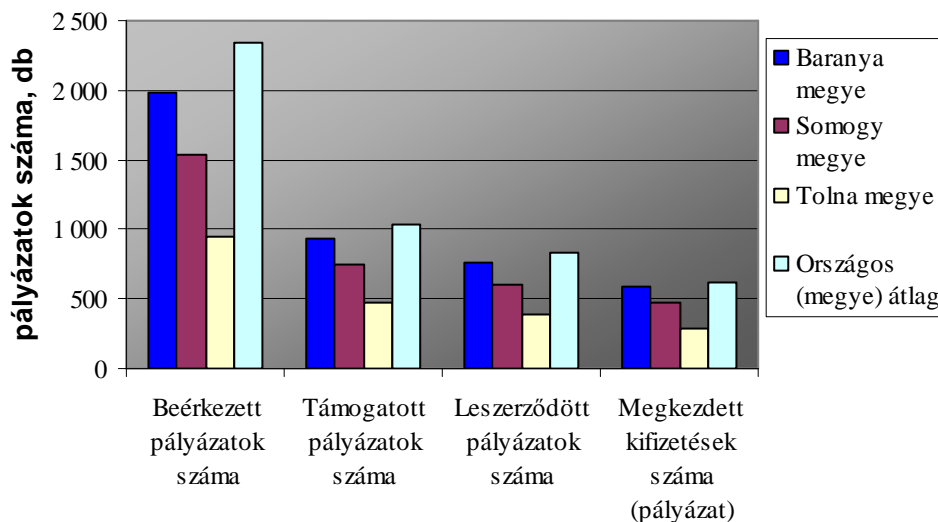
Az alapadatokat a Magyar Államkincstár Dél-Dunántúli Regionális Igazgatósága bocsátotta a szerzők rendelkezésére, az elemzéseknél pedig egyszerű statisztikai módszerek (viszonyszámok, terjedelem, átlag számítás) alkalmazására került sor.

EREDMÉNYEK

1. A pályázatok általános jellemzői a Dél-dunántúli régióban

A régióban közel 4500 pályázat született, ezek mintegy 50%-a nyertes pályázat (*1.ábra*). A régióban megítélt támogatások összege 301 mrd Ft. A támogatott pályázatok 81%-ánál a szerződéskötés is megtörtént, és ezek 76%-ánál a kifizetés is elkezdődött. A fenti mutatók tekintetében Somogy esetében tapasztalhatók a legjobb arányok, különösen a szerződéssel lekötött pályázatokat tekintve, ugyanis azok 52%-ánál a kifizetés is megtörtént, míg a másik két megyében ugyanezen az arány csak 27%.

1. ábra: A pályázatok sorsa a Dél-dunántúli régióban

Forrás: MÁK-DDRI alapján, a szerzők saját szerkesztése

Baranya és Tolna megye tehát az országos helyzetet reprezentálja (24%), míg Somogy megye meglepően kiugró értékkel szerepel. Ennek egyrészt az az oka, hogy az NFT I-hez képest jelentősen javult Somogy megye forrásszerző képessége, másrészt a három megye közül ebben a megyében több, és nagy értékű projekt (minimum 1 milliárd Ft összegben támogatott pályázat) nyert EU-s támogatást (1. táblázat). Ezek közül a két legnagyobb értékű projekt az „M7 autópálya Balatonkeresztúr-Nagykanizsa közötti szakasz kivitelezése” (54 milliárd Ft) és a „súlyponti Kaposi Mór Oktató Kórház komplex infrastruktúra-fejlesztése az integrált Somogy megyei, balatoni egészségügyi ellátórendszer érdekében” (11 milliárd Ft). A Somogy megyei nagyprojektek 80%-át tehát a KÖZOP-on belüli, jellemzően úthálózat fejlesztésre igényelt támogatások teszik ki.

1. táblázat: A nagyprojektek jellemzői a Dél-dunántúli régióban

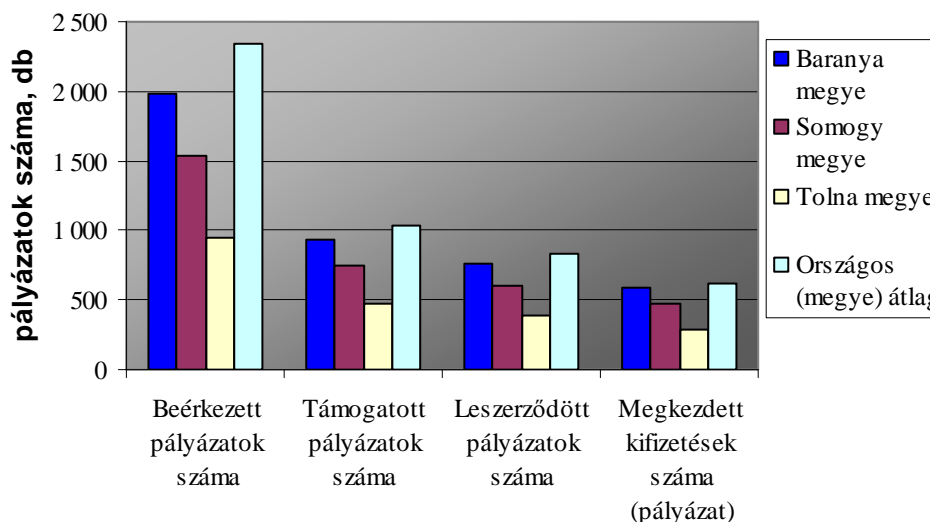
	Támogatott nagyprojektek száma	Megítelt támogatás (Ft)	Összes megítelt támogatás %-ában
Somogy	15	98 270 074 489	79
Tolna	5	6 954 548 995	21
Baranya	19	71 307 744 675	50

Forrás: MÁK-DDRI alapján, a szerzők saját szerkesztése

A megítelt, a szerződéssel lekötött és a kifizetett támogatási összegek megyei értékei és a megyei átlag közötti differenciát a 2. ábra mutatja. Baranya megye közelíti meg legjobban a megyék átlagát, és Tolna megye mutatja a legnagyobb elmaradást. Természetesen a 2. ábra

csak a pályázatok számát veszi figyelembe, helyes következtetés csak a lakosságszámhoz viszonyítva vonható le. A kifizetés alatt álló pályázatokat tekintve, Somogy megye esetében – ahogy azt már korábban láthattuk – a kifizetés jobban megvalósult, itt ezer lakosra 205 millió Ft, míg Tolna megyében 30 millió Ft, Baranya megyében pedig 74 millió Ft jut ezer lakosra a kifizetett támogatási összegek tekintetében.

2. ábra: A pályázati összegek sorsa a Dél-dunántúli régióban

Forrás: MÁK-DDRI alapján, a szerzők saját szerkesztése

Más szempontból nézve azonban a Dél-dunántúli régió nem tartozik a legsikeresebb régiók közé a pályázati aktivitás tekintetében. Magyarországon a megyék átlagosan 315 mrd Ft támogatást igényeltek, ehhez képest a régió megyéi jelentős hátrányban vannak (Somogy 70, Tolna 60, Baranya pedig 239 mrd Ft-tal igényelt kevesebb támogatást). A fentiek alapján egyértelmű, hogy a benyújtott pályázatok száma is az országos (megyei) átlag alatt marad. Ennek pedig egyenes következménye az, hogy a támogatott, a leszerződött és a már kifizetés alatt álló pályázatok száma sem éri el az országos átlagot (2. táblázat).

2. táblázat: A pályázati összegekre jellemző arányok a Dél-dunántúli régióban

Pályázati összegek	Somogy, %	Tolna, %	Baranya, %	Országos, %
megítélt/igényelt	58	44	49	55
szerződéssel lekötött/megítélt	91	81	88	83
kifizetett/ szerződéssel lekötött	52	27	27	26

Forrás: MÁK-DDRI alapján, a szerzők saját szerkesztése

Mindent összevetve, Somogy megye kiemelkedő forrásszerző képessége a 15 nagyprojektnek és az általuk realizált magas támogatási összegnek köszönhető. Tény az is,

hogy országos szinten a kifizetések 2009-ben felgyorsultak, míg márciusban 30, szeptemberben már 70, decemberben pedig 12 mrd Ft-nyi támogatás került kifizetésre.

2. A támogatott pályázatok jellemzői a Dél-dunántúli régióban

A nyertes pályázatok OP-okon belüli eloszlását a 3. táblázat mutatja. Első ránézésre is megállapítható, a regionális operatív program mennyire jelentős szerepet tölt be a pályázati rendszerben, a nyertes pályázatok 23%-a ebben a „téma körben” született. A régióban megnyert források 38%-a hívható le a Dél-dunántúli Regionális Operatív programon keresztül.

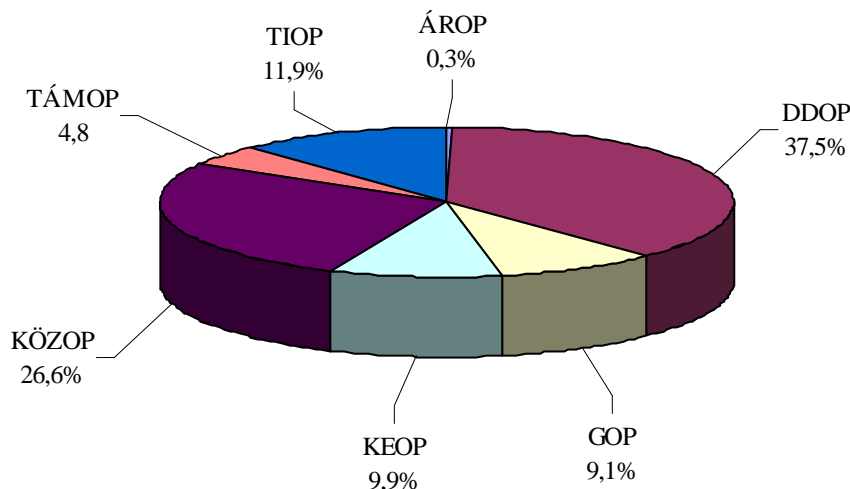
3. táblázat: Az egyes megyék részesedése a támogatásokból

OP	Somogy megye nyertes pályázatok		Tolna megye nyertes pályázatok		Baranya nyertes pályázatok		Összesen	
	száma	összege (Ft)	száma	összege (Ft)	száma	összege (Ft)	száma	összege (Ft)
ÁROP	14	221 357 062	11	185 732 089	27	387 458 362	52	794 547 513
DDOP	196	33 073 004 540	104	17 457 026 156	202	62 450 422 354	502	112 980 453 050
GOP	335	7 780 824 641	220	3 959 552 303	493	15 582 942 056	1048	27 323 319 000
KEOP	45	2 186 003 903	47	1 553 887 024	46	25 924 351 825	138	29 664 242 752
KÖZOP	8	75 657 191 305	2	1 876 149 599	2	2 465 001 602	12	79 998 342 506
TÁMOP	116	4 152 246 902	74	3 462 210 551	143	6 831 164 524	333	14 445 621 977
TIOP	36	20 622 292 180	22	4 226 039 048	25	11 028 205 461	83	35 876 536 689
Összesen	750	143 692 920 533	480	32 720 596 770	938	124 669 546 184	2168	301 083 063 487

Forrás: MÁK-DDRI alapján, a szerzők saját szerkesztése

Míg a 3. táblázat a pályázati összegek nagyságát szemlélteti, a 3. ábra pedig a támogatási összegek megoszlását prezentálja. A regionális operatív program kiemelkedő szerepére a fentiekben már utaltak a szerzők. A többi régióval összevetve, Dél-Dunántúl, csak az 5. helyen szerepel a támogatások mértékét tekintve. A legnagyobb mértékű támogatást a Közép-magyarországi régió kapja (27%), azt követi Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld, a Dél-dunántúli régió mögött pedig Közép-, és Nyugat-Dunántúl zárja a sort. Az operatív programon belüli forráselosztás, a fejlettségi sorrendnek nem felel meg.

3. ábra: A támogatások eloszlása az operatív programok között a Dél-dunántúli régióban

Forrás: MÁK-DDRI alapján, a szerzők saját szerkesztése

Pályázatok az ÁROP keretében

Az Államreform Operatív Program (ÁROP) fő célja, hogy az *igazgatási rendszer* teljesítményének és a nyújtott szolgáltatások színvonalának növelése. Ezzel biztosítja, hogy a közigazgatás hozzájáruljon az ország társadalmi és gazdasági versenyképességének a javításához (*Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-13, Államreform Operatív Program*). Az önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások az ÁROP 1./A.2. alintézkedésre adták be pályázataikat. „Az egyfordulós nyílt pályázat alapvető célja új szervezési-működési kultúra széleskörű elterjesztése a polgármesteri, illetve körjegyzőségi hivatalokban elsősorban a stratégiai menedzsment, az eredményességi szemlélet, a felügyelt intézmények felé a jó gazda hozzáállás és a költséghatékonyság megerősítésével” (www.nfu.hu). Az alintézkedésen belül 44 pályázat a polgármesteri hivatalok szervezetfejlesztésére, illetve 8 pályázat a leghátrányosabb helyzetű kistérségek fejlesztési és együttműködési kapacitásának növelésére nyert támogatást. Átlagosan 15 millió Ft értékű támogatást nyertek az önkormányzatok és a többcélú kistérségű társulások a régióban. A legnagyobb összegű támogatást (45 millió Ft) Pécs kapta „a Szervezetfejlesztési célok megvalósítása, controlling rendszer bevezetése Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatánál” c. projektre.

Pályázatok a DDOP keretében

A 2007-2013 közötti programozási időszakban a fejlettségi különbségek növekedésének megállítása a legfontosabb feladat. A Dél-dunántúli operatív program legfőbb célja a régió, országos növekedési pályán való tartása, a felzárkózás elindulása érdekében (*Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-13, Dél-dunántúli Operatív Program*). A 3. táblázatban látható, hogy a DDOP keretén belül az összes megítélt támogatás negyedét kapták a nyertes pályázók. Ennek a magas aránynak az is az oka, hogy az ÚMFT által adható összes támogatás negyede, a regionális operatív programok alintézkedésein keresztül hívhatók le.

A legnagyobb értékű támogatást (3,5 milliárd) Balatonendréd kapta, a *Lulla Balatonendréd összekötő út kiépítésére*. Az Államreform operatív programhoz képest itt jóval nagyobb egy projekt átlagos értéke, 273 millió Ft.⁶ A pályázatokat 242 önkormányzat és 260 civil szervezet nyújtotta be. Az önkormányzatok közül a legtöbb sikeres pályázatot, Mohács (12), Kaposvár (11), Pécs (10), Marcali (9) és Barcs (9) nyújtotta be. A legtöbb projekt

- az üzleti infrastruktúra és a telephelyfejlesztésre,
- a turizmus, az egészségturizmus fejlesztésére,
- a szálláshelyek fejlesztésére,
- a közszolgáltatáshoz kapcsolódó akadálymentesítésre,
- oktatási hálózatok fejlesztésére, gyermekek napközbeni ellátását nyújtó intézmények fejlesztésére, funkcióbővítő városfejlesztésre és
- a biztonságos közlekedés megvalósítására vonatkozik.

Pályázatok a GOP keretében

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP) a magyar gazdaság, tartós növekedésének elősegítésére irányuló program, amely az Új Magyarország Fejlesztési Terv 1. (gazdaságfejlesztési) prioritásának végrehajtására készült. Átfogó célja a magyar gazdaság, tartós növekedése, amit a fizikai és a humán tőke minőségének, valamint a teljes tényező termelékenységnek a javításával kívánja elősegíteni (*Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-13, Gazdaságfejlesztési Operatív Program*).

A régióban a legtöbb sikeres pályázat a GOP-on belül született, átlagosan 26 millió Ft értékben. A projektek jellemzően

---

⁶ Az 502 nyertes pályázat között 88 olyan projekt is van, amely többkörös pályáztatásban vesz részt. Ezek végeredményéről – a tanulmány készítése idején – még nem rendelkeztek információkkal a szerzők, így az elemzésbe 414 db pályázat került be.

- a kutatás-fejlesztés,
- a vállalati innováció,
- mikro-, kis és középvállalkozások technológiai és komplex technológiai fejlesztésére, munkahelyteremtő beruházás támogatására,
- a hátrányos helyzetű kistérségek vállalkozásainak technológiai fejlesztésére,
- a vállalati folyammenedzsment és e-kereskedelem támogatására, környezeti-, minőségi- és egyéb irányítási rendszerek bevezetésére irányulnak.

A felsorolt témakörök jelzik, hogy ezeket a pályázatokat a civil szféra képviselői nyújtották be. A legnagyobb értékű támogatást (1,5 mrd Ft) *Pécsi Egészségipari Innovációs Központ Zrt.* kapta, a Pécsi Egészségipari Innovációs központ létrehozására.

Pályázatok a KEOP keretében

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv eredményes megvalósítása elképzelhetetlen a környezetvédelem fejlesztése nélkül. A Környezet és Energia Operatív Program alapvető célja Magyarország fenntartható fejlődésének elősegítése (*Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-13, Környezet és Energia Operatív Program*). A programon belül,

- szilárdhulladék gazdálkodási rendszer fejlesztésére,
- árvízvédelmi fejlesztésre,
- Víz Keretirányelvhez kapcsolódó informatikai fejlesztésekre,
- élőhely védelemre, gyűjteményes növénykertek védelmére, erdei iskolák infrastrukturális kiépítésére,
- hő- és villamos-energia előállításra,
- energia-hatékonyság növelésére,
- épületenergetikai fejlesztésre,
- fenntartható életmód és az ehhez kapcsolódó szemlélet fejlesztésére,
- e-környezet védelem megvalósítására adható be pályázat.

A KEOP-on belül 138 sikeres pályázatot adtak be a régióban. A KEOP-ból ismételten Pécs képviseli a legnagyobb támogatási összeget, 13 milliárd Ft áll a régióközpont rendelkezésére, hogy a Mecsek-Dráva hulladékgazdálkodási program keretén belül, a *települési szilárdhulladék gazdálkodási rendszer fejlesztését megvalósítsa*. A projektek átlagosan 215 millió Ft-nyi támogatásban részesülnek a régióban, azaz a Gazdasági Operatív

Programhoz képest, kevesebb számú pályázat útján jóval nagyobb értékű fejlesztések valósulhatnak meg Somogy, Tolna és Baranya megyében. Önkormányzatok, alapítványok, oktatási intézmények (köztük a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem), a Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság és környezetvédelmi feladatokat ellátó, illetve energiahasznosítással foglalkozó gazdasági szervezetek találhatók a pályázók között.

Pályázatok a KÖZOP keretében

A közlekedési fejlesztések legfontosabb célja az elérhetőség javítása a versenyképesség növelése és a társadalmi-területi kohézió erősítése érdekében. Mindez ugyanis vonzza működő tőkét, orientálja a vállalkozások telephelyválasztását, közelebb hozza a beszerzési és értékesítési piacokat, nagyobb teret ad a munkaerő mobilitásának és lehetővé teszi a többletjövedelmek realizálását a nemzetközi áruszállítás kiszolgálása révén. A jó közlekedési infrastruktúra előmozdítja a lemaradó térségek felzárkózását. A Közlekedés Operatív Program átfogó célja emellett a környezetkímélő közlekedési módok fejlesztése (*Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-13, Közlekedés Operatív Program*).

Az operatív program a közlekedés-fejlesztési pályázatok a kivitelezési és előkészítési konstrukció támogatására és a közúthálózat fejlesztésére vonatkoznak, nagy értékű beruházások tartoznak ide. Jelzi ezt az is, hogy a 12 nyertes pályázat az összes támogatott pályázat értékének 30%-át képviseli, a támogatások összege 6,7 mrd Ft. Gyakorlatilag Somogy megyében összpontosul az elnyert támogatási összegek nagy része: az *M7-es Balatonkeresztúr-Nagykanizsát összekötő szakaszának megépítése, a 67. és 76. számú főutak burkolaterősítése, és a 67-68. sz. főúthoz kötődő elkerülő utak megépítése* valósulhat meg az EU-s pénzekből.

Pályázatok a TÁMOP keretében

A Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) elsősorban az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) „A társadalom megújulása” prioritásának megvalósulását szolgálja. Az operatív program célja az aktivitás (a munkaerő-piaci részvétel) növelése. Ennek érdekében a források azokat a szakpolitikai reformokat és intézkedéseket támogatják, amelyek a munkavállalás, az aktív álláskeresés, egész életen át tartó tanulás támogatására, valamint a diszkrimináció felszámolásának ösztönzésére és segítésére irányulnak (*Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-13, Társadalmi megújulás Operatív Program*). A TÁMOP keretében

- alternatív munkaerő-piaci programok támogatására,
- kísérleti foglalkoztatási programok megvalósítására,
- helyi és határon átnyúló foglalkoztatási megállapodásokra,
- munkahelyi képzések támogatására mikro- és kisvállalkozások számára,
- munkahelymegőrző támogatásra,
- a kompetencia alapú oktatás megteremtésére,
- pedagógus-képzésre,
- gyógypedagógiai intézetek fejlesztésére,
- felnőttképzési kapacitás növelésére,
- könyvtárak fejlesztésére,
- tanoda program megvalósítására,
- nemzetiségi tanulók nevelésének, oktatásának segítésére,
- iskolai tehetséggondozás megvalósítására,
- szolgáltatásfejlesztésre a felsőoktatásban,
- tananyagfejlesztésre,
- ifjúság védelemre,
- tudományos eredmények elismerésére,
- képzők képzésére,
- tudástranszfer megfelelő kialakítására,
- közösségépítő programokra,
- hajléktalanok, alacsony foglalkoztatási esélyűek integrálására,
- egészségügyi intézmények foglalkoztatási támogatására benyújtott projektek közül, 258 pályázat nyert támogatást.

A Dél-dunántúli régióban átlagosan *44 millió Ft* támogatásban részesültek a nyertes projektek, a TÁMOP-on belül. A legnagyobb értékű projekt (604 millió Ft) a *Pécsi Tudományegyetem által menedzselte, IKT-Science, Please! Innovatív Kutatói Team létrehozása*. A Társadalmi Operatív programon belül 78 önkormányzat nyújtott be sikeres pályázatot, zömében a fentiekben felsorolt oktatással kapcsolatos fejlesztések támogatására. A Kistérségi Társulások és az Alapítványok az „esélyegyenlőség” jegyében pályáztak, a gazdálkodó szervezetek (140) jellemzően dolgozóik továbbképzését finanszírozzák a megnyert forrásból. Az operatív programon belül óvodák, iskolák, középfokú oktatási intézmények és a régió két felsőoktatású intézménye

Pályázatok a TIOP keretében

A Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP) a humán közszolgáltatások fizikai infrastrukturális feltételeinek fejlesztésével járul hozzá a tartós növekedéshez és a foglalkoztatás bővítéséhez. Ennek megfelelően célja az oktatás-képzés, az egészségügyi ellátások, a munkaerő-piaci és szociális szolgáltatások, a kulturális, közművelődési intézmények infrastruktúrájának fejlesztése (*Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-13, Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program*). Ezen operatív program keretén belül 83 pályázat nyert támogatást, amely projekteket

- a felsőoktatási tevékenységek színvonalának emelésére,
- a kistérségi járóbeteg-szakellátó központok kialakítása és fejlesztésére,
- a sürgősségi ellátás fejlesztésére,
- a szakképzés és felnőttképzés infrastruktúrájának átalakítására, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtésére és a bentlakásos intézmények korszerűsítésére nyújtották be a pályázók.

A projektek összértéke a régióban támogatást nyert valamennyi pályázat 12%-át képviseli. A legnagyobb értékű beruházás a *súlyponti Kaposi Mór Oktató Kórház komplex infrastruktúra-fejlesztése*. A 11,1 mrd Ft-os támogatást nyert fejlesztés a TIOP keretében elnyert támogatási összegek 54%-át teszi Somogy megyében, és értékében nagyobb, mint a Tolna (4 milliárd Ft) és Baranya megye (11 mrd Ft) által szerzett források összege. A megítélt támogatások átlagos értéke *498 millió Ft*, amennyiben az említett nagyprojekt értékét figyelmen kívül hagyjuk, ez az érték 344 millió Ft-ra csökken.

Az általános felsorolásból látható, hogy a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program közintézmények fejlesztését szolgálja. A régióban önkormányzatok, Megyei Bíróságok, egészségügyi és oktatási intézmények (köztük a két felsőoktatási intézmény is), kulturális központok, könyvtárak, múzeumok pályáztak zömében infrastruktúra-fejlesztési, és akadálymentesítési célokból.

AZ EREDMÉNYEK ÉRTÉKELÉSE

A tanulmány a Dél-Dunántúli régió forrásabszorpciós „tevékenységét” mutatja be, így az elemzés tárgyát nem képezi, a többi régióval történő összehasonlítás. Azonban az mélyebb elemzés nélkül is bizonyosan elmondható, hogy a régió ebben a tekintetben is sereghajtó.

Sajnos a leszakadás mellett az is nagy probléma, hogy az EU-s támogatások lehívása még mindig komoly akadályokba ütközik.

Magyarország a 2007 és 2013 közötti periódus felében a mintegy 8 ezer milliárd forintos EU-s támogatásnak csak valamivel több, mint 10%-át volt képes eljuttatni a nyertes pályázat készítőinek. Az n+2-es szabály értelmében még több mint 5 évünk ugyan van arra, hogy a fennmaradt összeget lehívjuk, de vajon sikerül-e „megszerezniük” évente, átlagosan 1000 milliárd Ft-ot? Arról nem is szólva, hogy a pályázatok többsége az addicionalitás elvén működik, tehát bizonyos mértékű önerő biztosítása nélkül esélyük sincs a pályázóknak a forrásszerzésre.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

A régió a 2007-13 közötti időszak felében az országos átlaghoz képest kevesebb pályázatot nyújtott be, így a támogatott, a leszerződött és a már kifizetés alatt álló pályázatok száma sem éri el az országos átlagot, annak ellenére, hogy számos támogatott nagyprojekt „fut” a régióban. Az egyes operatív programokat tekintve megállapítható, hogy 5 esetben Pécsre vándorolt a legnagyobb értékű támogatás. A Gazdasági Operatív Program keretében született a legtöbb pályázat (1048), de a projektek átlagos értéke itt a legkisebb (26 millió Ft). A legnagyobb értékű projektek, az átlagos értéket tekintve a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Programon belül készültek.

Az elemzések azt mutatják, hogy a támogatások nem feltétlenül a leghátrányosabb térségekhez, hanem inkább a „jó” projektekhez jutnak el. A „jó pályázathoz” – a rendszer bonyolultsága miatt – pályázati apparátusra van szükség, és még így sem biztos, hogy éppen az a pályázat nyer, amelynek gazdája a leghátrányosabb kistérségbe sorolható település.

Természetesen a fentiekben taglalt „dilemma” nemcsak a Dél-Dunántúli régió, hanem egész Magyarország problémája. A megoldás azonban nem egyszerű, hiszen a pályázati rendszer egyszerűsítése mellett azt is biztosítani kell, hogy a pályázati pénzek a megfelelő „helyre” is kerüljenek.

IRODALOMJEGYZÉK

ÁROP-1.A.2- a polgármesteri hivatalok szervezetfejlesztése. Letöltve 2010. május 25.
<http://www.nfu.hu/doc/1052>

Új Magyarország Fejlesztési Terv, 2007-13. Letöltve 2010. május 25.
http://www.nfu.hu/uj_magyarorszag_fejlesztési_terv_2

Extended abstract:

Keywords:

South-Transdanubian region, New Hungary Development Plan, supported tendering

Hungary receives 22,4 billion support from European Union between 2007 and 2013, that amounts nearly 8000 billion forints together with the rural development supports. The main aim of The New Hungary Development Plan is increasing employment and creating conditions for sustained growth of regional development, economy, transport, environment and energy field, and through the renewal of society and the realization of state reform. At the time of the making of the study nearly 4, 100 billion HUF from a support on which a judgement was formed, 3,500 billion HUF already have been signed and from this 959 mrd HUF have been paid. The tenders of the New Hungary Development Plan provide great opportunities for the settlements and the enterprises to sustainable management and developments as well. In the period 2007-13, almost 8 billion HUF can be called of and the majority of these funds not be paid back. The study shows how the South-Transdanubian region avails itself of opportunity mentioned about it, in this budgetary period. The authors summarize the characteristics of NHDP in the South-Transdanubian region, so they present general survey of tendering activity of settlements.

The source absorbance ability is equal national average in Baranya and Tolna county, however, there is an extreme tall value in Somogy county. The reason of this that the source absorbance ability of Somogy county improved significantly, compared to the first National Development Plan. On the other hand, in Somogy county among the free counties, more and high values tenders (at least 1 billion Ft) received support from EU. Analysing the differences among the county values and average of the judged, under contract and paid supports, the data present that values of Baranya approaches the counties' average the best and Tolna county shows the largest lag. This is true, if we consider only the number of the tenders so correct statement can only be cluded compared to the population. The payment is better achived in Somogy county, here 205 million Ft support is left onto a thousand inhabitants, while the value of the same indicator is 30 million Ft in Tolna county and 74 million Ft in Baranya county. Taken all around, the outstanding source absorbance

ability of Somogy county is caused by the 15 major projects with the high support. Also, the fact, that payments accelerated in 2009 in Hungary, while in March 30, in September 30, and in December 12 billion HUF of support was paid.

However, the South-Transdanubian region is not the most succesful region in the look of the tendering activity. In Hungary, the counties has require averagely 315 billion Ft, compared to this the counties of the region have a significant disadvantages (Somogy 70, Tolna 60, Baranya 239 billion HUF needed less support.

Analysing the topics of tendering visible, that the Regional Operational Program plays an important role in the tendering system, so 23% of the supported tenders was born in this „theme”.

In the region, 38% of supported sources can be called down through the South-Transdanubian Regional Operitonal Program. However, the most of the succesful tenders was maked in the Economic Operational Program, within an average 26 billion HUF. These projects are aimed at

- research and development,
- innovation of company,
- technology and complex technology development or job-creating investment of micro-, small and medium-sized enterprise,
- technology development of enterprises in the underpriviltged micro regions,
- support of business process management and e-commerce
- installation of environmental-, quality and other management systems.

The listed topics show, that these tenders have been made by the civil sector. The Health Industry Innovation Centre Ltd (Pécs) has won the highest support (1.5 billion HUF).

Despite this, unfortunately, the South-Transdanubian region is a straggler in this look, too. Even, beside the breaking down, the drawdown of supports is not still smooth.

There is a big problem at the national level. Hungary, between in the half of the period 2007 and 2013 was able to communicate only slightly more than 10% of the approximately 8 thousand billion HUF of EU support to the makers of succesful tenders.

According to the „n+2” rule we have got more than 5 years to drawdown the remaining amount, but will we able to get average 1000 billion HUF per year? Not to mention, most of the tenders based on the principle of addicionality, so makers of tenders have not chance to win without private resources.

In the region, in the half of the period 2007-13 fewer tenders were made than the average of Hungary. As a result of this, the number of supported, signed on and the paid tenders has been fewer than the national average even though there are number of major supported project sin the region.

Considering the operational programmes it is verifiable, that in 5 cases Pécs has got the largest value support. The most tenders has made in the Economy Operational Programme (1048), but the average value of tenders is smallest.

The analysis show, that the supports not necessarily reach into the most harmful areas but to the „good” projects. For the „good tenders” – because of complexity of the system – it is recquired tender-writer group, however, it is not still sure that the settlement of succesful tenders can be classified in the most harmful micro-region. Of course, this problem concerns not only onto the South-Transdanubian region but whole of Hungary. The solution is not simple because it is need to simplify the application system, and to ensure of the appropriate allocation of supports.